

Rafał Rosiński*

Zmiany płacowego klina podatkowego w wybranych krajach Unii Europejskiej w obliczu kryzysu finansów publicznych

Wstęp

Kryzys finansów publicznych wymusza na państwach podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie poziomu deficytu budżetowego oraz ograniczenie długu publicznego. Działania te często niepopularne społecznie i politycznie polegają na ograniczeniu wydatków publicznych lub/i podniesieniu obciążeń publicznych. Kroki te są tym bardziej trudne do podjęcia, gdy kryzysowi finansów publicznych towarzyszy spowolnienie gospodarcze. Skutki kryzysu finansowego zapoczątkowane upadłością amerykańskiego banku Lehman Brothers we wrześniu 2008 roku, a następnie przeniesieniem się fali kryzysu na gospodarkę krajów Unii Europejskiej spowodowały działania zwiększające wydatki rządowe, które miały na celu ograniczenie skutków tegoż kryzysu. Towarzyszący kryzysowi gospodarczemu w kolejnych latach spadek dochodów publicznych objawił w wielu krajach kryzys finansów publicznych. Celem artykułu jest analiza zmian płacowego klina podatkowego w związku z pojawieniem się kryzysu finansów publicznych w wybranych krajach Unii Europejskiej w latach 2006–2011. W artykule postanowiono zweryfikować hipotezę badawczą zakładającą, że kryzys finansów publicznych powoduje działania większości krajów Unii Europejskiej zmierzające do zwiększenia obciążeń kosztów pracy w celu redukcji poziomu deficytu budżetowego.

1. Istota płacowego klina podatkowego

Klin podatkowy (*tax wedge*) w literaturze przedmiotu odnoszony jest do dwóch rynków, tj. rynku dóbr i usług oraz rynku pracy. W przypadku rynku dóbr i usług stanowi różnicę między ceną płaconą przez konsumenta a kwotą stanowiącą przychód sprzedawcy. Na tę różnicę mogą się składać podatki pośrednie, tj. podatek od wartości dodanej – VAT (w Polsce noszący nazwę podatku od towarów i usług) oraz podatek akcyzowy – w przypadku dóbr objętych akcyzą. Jeżeli chodzi o rynek pracy jest to

* Dr, Katedra Finansów, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska, rafal.rosinski@tu.koszalin.pl.

różnica między kosztami pracodawcy wynikającymi z zatrudnienia pracownika a kwotą faktycznie przez niego otrzymywaną (wynagrodzeniem netto). Różnicę w tym przypadku stanowią obowiązkowe obciążenia z tytułu podatku od dochodów osobistych oraz pozostałe obciążenia parafiskalne nałożone przez ustawodawcę w danym kraju, m.in. składki na powszechne ubezpieczenie społeczne [Rosiński, 2010, s. 493]. Dla odróżnienia odniesień pojęcia klina podatkowego do różnych rynków autor będzie używał określenia płacowy klin podatkowy (*labour tax wedge*)¹ w stosunku do obciążeń wynagrodzenia pracownika.

Porównywanie poziomu płacowego klina podatkowego pomiędzy krajami jest możliwe dzięki przedstawieniu go w postaci procentowej. Płacowy klin podatkowy w tym przypadku stanowi stosunek różnicy między kosztami pracy a wynagrodzeniem netto (klin podatkowy w ujęciu wartościowym) do łącznych kosztów pracy [Labour..., 2005]. Wysokość płacowego klina podatkowego w poszczególnych krajach jest uzależniona od jego struktury, czyli składników wchodzących w jego skład, a także od podstawy jego obliczenia. Jako podstawę odniesienia (wymiaru) stosuje się przeważnie poziom przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce w danym kraju, a dla potrzeb ustalenia wysokości podatku od dochodów osobistych – osobę niebędącą w związku małżeńskim i niemającą dzieci. Taką metodologię ustalania płacowego klina podatkowego stosuje Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) [Explanatory..., 2012].

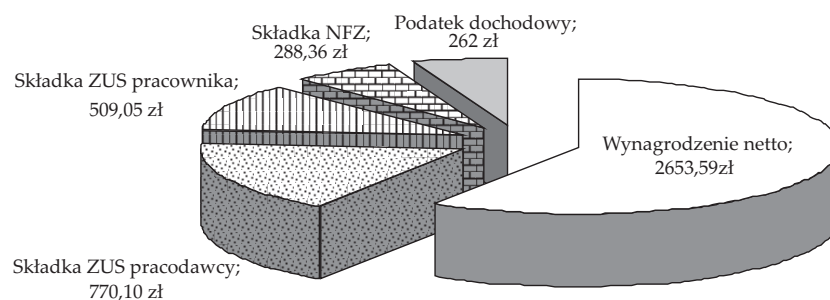
2. Wielkość i struktura płacowego klina podatkowego w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej

Jako podstawę do obliczeń struktury i wysokości płacowego klina podatkowego w Polsce przyjęto pracownika o prognozowanym przeciętnym wynagrodzeniu w 2013 roku oraz kosztach uzyskania przychodów dla pracownika miejscowego. W strukturze wyliczanego płacowego klina podatkowego zawarty jest: podatek dochodowy od osób fizycznych, którego wysokość dla przeciętnego wynagrodzenia kształtuje się w pierwszym progu podatkowym [Ustawa o podatkach...], ubezpieczenia społeczne, tj. ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe [Ustawa o systemie...], ubezpieczenie zdrowotne [Ustawa o powszechnym...] oraz obowiązkowa składka na Fundusz Pracy [Ustawa o promocji...] oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych [Ustawa o ochronie...].

¹ Określenie płacowy klin podatkowy jest używane przez Bank Światowy w opracowaniu: [Labour..., 2005].

Na podstawie przeprowadzonych wyliczeń można zauważyć, iż całkowity udział obciążeń pracy w Polsce zawarty w płacowym klinie podatkowym jest znaczny. Przy prognozowanym przeciętnym wynagrodzeniu w 2013 roku 3713 zł wynosi on 1829,48 zł, tj. 40,81% całkowitych kosztów pracy. Biorąc pod uwagę liczbę składników i udział w strukturze kosztów pracy można zauważyć, iż podatek dochodowy od osób fizycznych stanowi jego najmniejszą część. Przy całkowitych kosztach pracy w wysokości 4483,08 zł podatek od dochodów osobistych wynosi 262 zł (zobacz rysunek 1), a więc w ujęciu procentowym stanowi 5,84% (zobacz rysunek 2). Z kolei łączne wydatki związane ze składkami na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz fundusze celowe wynoszą 1567,51 zł, czyli 34,96% łącznych kosztów pracy.

Rysunek 1. Struktura kosztów pracy przy przeciętnym wynagrodzeniu w Polsce w 2013 r.

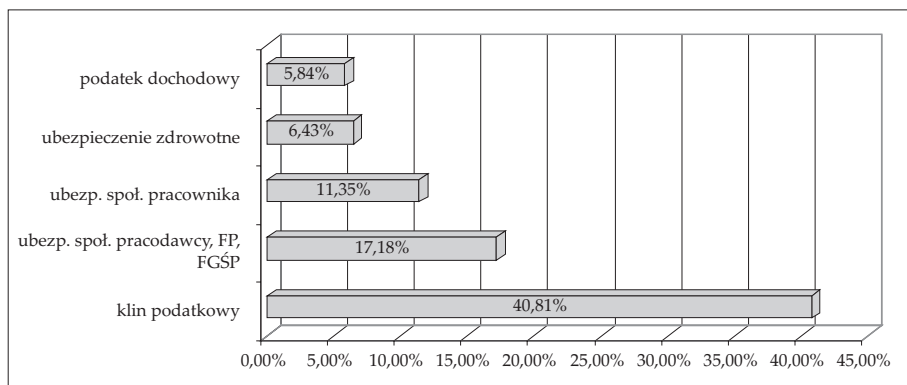
Wynagrodzenie brutto: 3713 zł   Koszt pracy: 4483,08 zł
 Klin podatkowy: 1829,48 zł, tj. 40,81%.

Źródło: Opracowanie własne.

Do analizy struktury płacowego klina podatkowego w ujęciu międzynarodowym zostały wybrane kraje Unii Europejskiej należące do OECD (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) skupiającej wysoko rozwinięte i demokratyczne państwa świata. Dokonując analizy zmian płacowego klina podatkowego w 20 krajach Unii Europejskiej w 2011 roku (zobacz tablica 1), można zwrócić uwagę na zróżnicowany poziom i strukturę płacowego klina podatkowego. Rozpiętość pomiędzy najwyższym (Belgia) a najniższym (Irlandia) klina podatkowego wśród badanych krajów wynosi 28,8 pkt proc. Najwyższy poziom płacowego klina podatkowego stanowiącego ponad 49% całkowitych kosztów pracy osiągnęły cztery kraje: Belgia (55,5%), Węgry i Francja (49,4%) oraz Niemcy

(49,8%). Najniższy poziom płacowego klina podatkowego (poniżej 30%) odnotowała Irlandia (26,8%).

Rysunek 2. Struktura płacowego klina podatkowego przy przeciętnym wynagrodzeniu w Polsce w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne.

Należy jednak zwrócić uwagę na to, że płacowy klin podatkowy wyrażony w procentach nie jest jedynym czynnikiem, który powinien być brany pod uwagę w analizie obciążeń podatkowych i parapodatkowych pracy. Duże znaczenie w kontekście porównań międzynarodowych ma przeciętny poziom wynagrodzenia, a więc koszty pracy wyrażone w ujęciu wartościowym. W tym przypadku kraje o najniższych kosztach pracy to kraje nowej unii²: Słowacja, Polska, Estonia i Węgry. Krajami o najwyższych kosztach pracy, biorąc pod uwagę przeciętne wynagrodzenie w 2011 roku, są Niemcy i Belgia (zobacz tablica 1).

Nie bez znaczenia pozostaje także struktura płacowego klina podatkowego. We wszystkich analizowanych krajach, z wyjątkiem Danii, największy udział w płacowym klinie podatkowym mają składki na ubezpieczenia społeczne. Przeciętny ich udział w płacowym klinie podatkowym wynosi 28,2%, w tym 10,1% płacony przez pracownika, a 18,1% płacony przez pracodawcę. Największe składki na ubezpieczenia społeczne są odprowadzane we Francji (39,3%) i w Austrii (36,6%), a najmniejsze – w Danii (10,7%) oraz Irlandii (13,3%). Poziom podatku dochodowego w strukturze płacowego klina podatkowego jest największy i przekracza 20% tylko w dwóch krajach: Danii (28%) oraz Belgii (21,7%), a najniższy jego poziom jest w Polsce – 5,9% (zobacz tablica 1).

² Kraje przed rozszerzeniem krajów członkowskich w Unii Europejskiej w 2004 roku.

Tablica 1. Udział płacowego klina podatkowego w przeciętnym wynagrodzeniu w 2011 r. w krajach Unii Europejskiej należących do OECD

Lp.	Kraje*	Klin podatkowy(%)	Podatek dochodowy (%)	Ubezpieczenie społeczne		Roczne koszty pracy na osobę (w dolarach)
				pracownik (%)	pracodawca (%)	
1	Irlandia	26,8	13,5	3,6	9,7	43 442
2	Wielka Brytania	32,5	14,1	8,5	9,9	57 711
3	Polska	34,3	5,9	15,5	12,9	23 607
4	Luksemburg	36,0	13,3	11,7	11,0	60 063
5	Holandia	37,8	14,5	14,0	9,2	60 765
6	Dania	38,7	28,0	10,7	0,0	48 994
7	Słowacja	38,9	7,5	10,6	20,8	23 460
8	Portugalia	39,0	10,9	8,9	19,2	34 446
9	Hiszpania	39,9	12,0	4,9	23,0	46 151
10	Estonia	40,1	12,5	2,1	25,6	25 051
11	Czechy	42,5	8,9	8,2	25,4	27 963
12	Słowenia	42,6	9,7	19,0	13,9	32 018
13	Finlandia	42,7	18,5	5,8	18,4	53 652
14	Szwecja	42,8	13,6	5,3	23,9	55 351
15	Włochy	47,6	16,1	7,2	24,3	48 025
16	Austria	48,4	11,9	14,0	22,6	59 671
17	Francja	49,4	10,0	9,6	29,7	58 862
18	Węgry	49,4	13,6	13,6	22,2	25 960
19	Niemcy	49,8	15,9	17,4	16,5	65 788
20	Belgia	55,5	21,7	10,8	23,1	64 169
	Średni poziom	41,7	13,6	10,1	18,1	45 757

* Brak danych dotyczących Grecji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Country..., 2012].

Należy nadmienić, że znaczna różnica w płacowym klinie podatkowym w przypadku Polski wg metodologii OECD i wyliczeń autora wynika z nieuwzględnienia przez OECD Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, wymiaru przeciętnego wynagrodzenia brutto w badanych latach oraz podwyżki składki na ubezpieczenie rentowe w Polsce o 2 pkt proc. w 2012 roku.

3. Zmiany wielkości płacowego klina podatkowego w wybranych krajach Unii Europejskiej

Wielkości zmian płacowego klina podatkowego będą rozpatrywane w latach 2006–2011, biorąc pod uwagę osobę pracującą niepozostającą w związku małżeńskim i bez dzieci z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce narodowej. Rozpatrując zmiany wielkości płacowego klina podatkowego i biorąc pod uwagę rok 2011 w stosunku do 2010 (zobacz tablica 2), można zauważyć, że tylko dwa kraje Unii Europejskiej należące do OECD zdecydowały się na obniżkę klina podatkowego, tj. Holandia

Tablica 2. Zmiany klina podatkowego przy przeciętnym wynagrodzeniu w latach 2006-2011 w krajach Unii Europejskiej należących do OECD (w pkt proc.)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011/ 2010	2008/ 2007
Holandia	38,4	38,8	39,2	38,0	38,1	37,8	-0,3	0,4
Wielka Brytania	34,0	34,1	32,8	32,4	32,6	32,5	-0,1	-1,3
Francja	50,2	49,3	49,3	49,3	49,3	49,4	0,0	0,1
Szwecja	47,8	45,3	44,8	43,2	42,8	42,8	0,0	-0,5
Estonia	39,0	39,0	38,4	39,2	40,1	40,1	0,1	-0,6
Dania	41,0	41,1	40,9	39,5	38,3	38,4	0,1	-0,2
Słowenia	45,3	43,3	42,9	42,2	42,5	42,6	0,1	-0,4
Polska	39,0	38,2	34,7	34,1	34,2	34,3	0,1	-3,5
Hiszpania	39,1	39,0	38,0	38,3	39,7	39,9	0,1	-1,0
Belgia	55,5	55,6	55,9	55,3	55,4	55,5	0,2	0,3
Austria	48,5	48,8	49,0	47,9	48,2	48,4	0,2	0,3
Finlandia	44,0	43,9	43,8	42,5	42,5	42,7	0,2	0,0
Czechy	42,5	42,9	43,4	42,0	42,1	42,5	0,4	0,6
Włochy	46,1	46,4	46,6	46,8	47,2	47,6	0,4	0,3
Niemcy	52,3	51,9	51,5	50,9	49,2	49,8	0,6	-0,4
Irlandia	23,0	22,2	22,3	24,7	25,8	26,8	0,9	0,1
Słowacja	38,3	38,4	38,8	37,7	37,9	38,9	1,0	0,4
Portugalia	37,1	37,7	37,6	37,5	37,6	39,0	1,4	0,0
Luksemburg	35,3	36,3	34,7	33,9	34,3	36,0	1,7	-1,7
Węgry	52,0	54,5	54,1	53,1	46,6	49,4	2,8	-0,4
Grecja	35,8	37,0	37,0	38,2	38,2	b.d.	b.d.	0,0
Przeciętny poziom	42,1	42,1	41,7	41,3	41,1	41,7	0,6	-0,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Country..., 2012].

o 0,3 pkt proc. oraz Wielka Brytania o 0,1 pkt proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. Dwa kraje pozostawiły obciążenia kosztów pracy na tym samym poziomie, a większość krajów (16) zdecydowało się na podwyżkę. Przeciętny wzrost klina podatkowego w badanych latach wyniósł 0,6 pkt proc.

Zupełnie inaczej przedstawiała się sytuacja przed początkiem kryzysu finansowego. Biorąc pod uwagę rok 2008 w stosunku do 2007 roku, można zauważyć, że 10 krajów dokonało obniżki klina podatkowego, w tym Polska o (3,18 pkt proc.), Wielka Brytania (1,21 pkt proc.) oraz Hiszpania (1,16 pkt proc.). W tych latach przeciętna obniżka klina podatkowego ukształtowała się na poziomie 0,4 pkt proc.

Znaczne zmiany poziomu płacowego klina podatkowego w poszczególnych krajach zależą od zmian poszczególnych składników wchodzących w skład kosztów pracy, a więc od obniżki bądź podwyżki poszczególnych składek ubezpieczeniowych bądź podatku dochodowego. Sytuacja ta jest uzależniona od stosowanej polityki społeczno-gospodarczej, międzynarodowej konkurencji podatkowej oraz od stanu finansów publicznych danego kraju. Należy wziąć pod uwagę fakt, że zmiany poziomu klina podatkowego mają wpływ na wysokość dochodów publicznych i wielkość deficytu budżetowego.

4. Analiza sytuacji finansów publicznych w krajach Unii Europejskiej

W mierzeniu zjawisk kryzysowych w finansach publicznych można brać pod uwagę następujące mierniki: stopę redystrybucji PKB przez system finansów publicznych, stan zrównoważenia bieżących finansów publicznych, a zwłaszcza budżetu państwa, stopień związania bilansu budżetu państwa z bilansem rachunku obrotów bieżących, wielkość długu publicznego, zdolność rządu do obsługi długu krajowego i zagranicznego oraz skuteczność w ściąganiu danin publicznych [Owsiak, 2006, s. 687–688]. Analiza sytuacji finansów publicznych krajów UE należących do OECD zostanie przedstawiona na podstawie dwóch mierników fiskalnych: dług publiczny w relacji do PKB oraz deficyt budżetowy w relacji do PKB. Badaniu poddano lata 2006–2011. W tablicy 3 została przedstawiona relacja długu publicznego do PKB danego kraju wg metodologii Unii Europejskiej.

Tablica 3. Relacja długu publicznego do PKB w wybranych krajach UE w latach 2006–2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2006
Estonia	4,4	3,7	4,5	7,2	6,7	6,1	1,7
Luksemburg	6,7	6,7	14,4	15,3	19,2	18,3	11,6
Szwecja	45,3	40,2	38,8	42,6	39,5	38,4	-6,9
Czechy	28,3	27,9	28,7	34,2	37,8	40,8	12,5
Słowacja	30,5	29,6	27,9	35,6	41	43,3	12,8
Dania	32,1	27,1	33,4	40,6	42,9	46,6	14,5
Słowenia	26,4	23,1	22	35	38,6	46,9	20,5
Finlandia	39,6	35,2	33,9	43,5	48,6	49	9,4
Polska	47,7	45	47,1	50,9	54,8	56,4	8,7
Holandia	47,4	45,3	58,5	60,8	63,1	65,5	18,1
Hiszpania	39,7	36,3	40,2	53,9	61,5	69,3	29,6
Austria	62,3	60,2	63,8	69,2	72	72,4	10,1
Niemcy	68	65,2	66,8	74,5	82,5	80,5	12,5
Węgry	65,9	67	73	79,8	81,8	81,4	15,5
Wielka Brytania	43,3	44,2	52,3	67,8	79,4	85	41,7
Francja	63,7	64,2	68,2	79,2	82,3	86	22,3
Belgia	88	84	89,2	95,7	95,5	97,8	9,8
Irlandia	24,6	25,1	44,5	64,9	92,2	106,4	81,8
Portugalia	69,4	68,4	71,7	83,2	93,5	108,1	38,7
Włochy	106,3	103,3	106,1	116,4	119,2	120,7	14,4
Grecja	106,1	107,4	112,9	129,7	148,3	170,6	64,5
Przeciętny poziom	49,8	48,1	52,3	61,0	66,7	70,9	21,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

W badanych latach nastąpił znaczący wzrost relacji długu publicznego do PKB. Przeciętny wzrost długu publicznego do PKB, biorąc pod uwagę lata 2006–2011, wyniósł 21,1 pkt proc. Jedynie Szwecja poprawiła relację długu publicznego do PKB – spadek o 6,9 pkt proc. Największy wzrost, biorąc za podstawę 2006 rok, nastąpił w Irlandii, tj. o 81,8 pkt proc., oraz w Grecji – 64,5 pkt proc. 12 państw z 21 należących do OECD przekroczyło poziom długu publicznego powyżej 60% PKB, a 4 kraje – Irlandia, Portugalia, Włochy i Grecja – powyżej 100% PKB. W 2006 roku poziom długu powyżej 60% PKB przekraczało 8 krajów, a powyżej 100% PKB – 2 kraje. Można więc mówić w tym przypadku o występującym kryzysie finansów publicznych w krajach Unii Europejskiej.

W tabelicy 4 został przedstawiony poziom deficytu budżetowego w relacji do PKB w 21 krajach UE należących do OECD w latach 2006–2011.

Tabela 4. Relacja deficytu budżetowego do PKB w wybranych krajach UE w latach 2006–2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011–2006
Irlandia	2,9	0,1	-7,4	-13,9	-30,9	-13,4	+16,3
Grecja	-5,7	-6,5	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4	+3,7
Hiszpania	2,4	1,9	-4,5	-11,2	-9,7	-9,4	+11,8
Wielka Brytania	-2,7	-2,8	-5,1	-11,5	-10,2	-7,8	+5,1
Słowenia	-1,4	0	-1,9	-6	-5,7	-6,4	+5
Francja	-2,3	-2,7	-3,3	-7,5	-7,1	-5,2	+2,9
Polska	-3,6	-1,9	-3,7	-7,4	-7,9	-5	+1,4
Słowacja	-3,2	-1,8	-2,1	-8	-7,7	-4,9	+1,7
Holandia	0,5	0,2	0,5	-5,6	-5,1	-4,5	+5
Portugalia	-4,6	-3,1	-3,6	-10,2	-9,8	-4,4	-0,2
Włochy	-3,4	-1,6	-2,7	-5,4	-4,5	-3,9	+0,5
Belgia	0,4	-0,1	-1	-5,5	-3,8	-3,7	+4,1
Czechy	-2,4	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3	+0,9
Austria	-1,5	-0,9	-0,9	-4,1	-4,5	-2,5	+1
Dania	5,2	4,8	3,2	-2,7	-2,5	-1,8	+7
Niemcy	-1,6	0,2	-0,1	-3,1	-4,1	-0,8	-0,8
Finlandia	4,2	5,3	4,4	-2,5	-2,5	-0,6	+4,8
Luksemburg	1,4	3,7	3,2	-0,8	-0,8	-0,3	+1,7
Szwecja	2,3	3,6	2,2	-0,7	0,3	0,4	+1,9
Estonia	2,5	2,4	-2,9	-2	0,2	1,1	+1,4
Węgry	-9,4	-5,1	-3,7	-4,6	-4,4	4,3	-13,7
Przeciętny poziom	-1,0	-0,2	-2,0	-6,4	-6,5	-3,9	+2,9

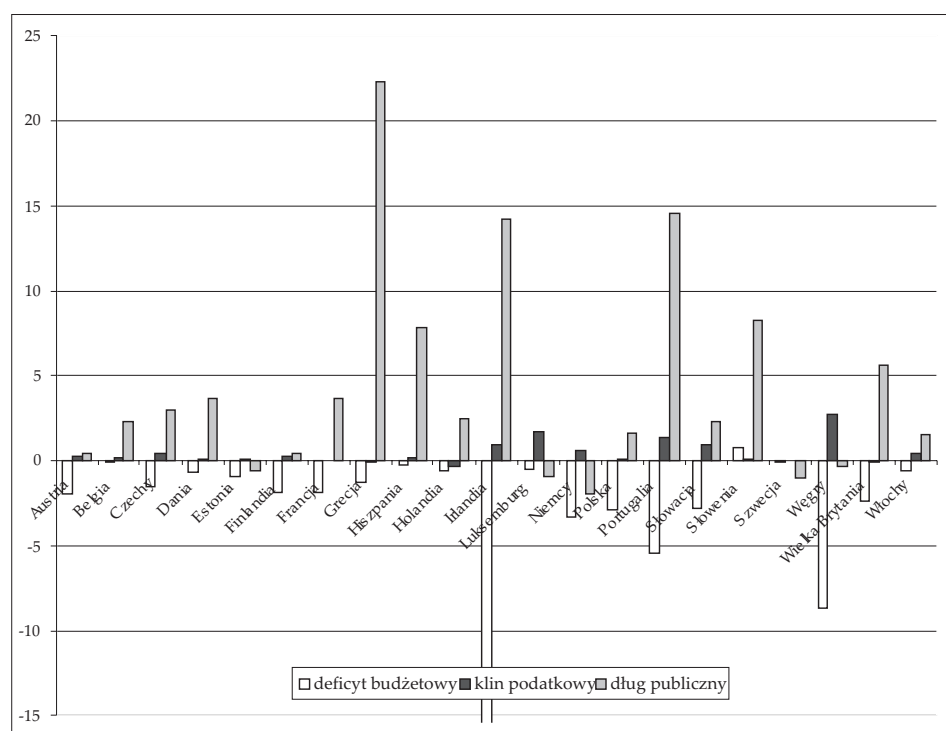
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

W badanych latach nastąpił znaczący wzrost relacji deficytu budżetowego do PKB. Przeciętny wzrost deficytu budżetowego do PKB, biorąc pod uwagę lata 2006–2011, wyniósł 2,9 pkt proc. Jedynie Węgry, Portugalia i Niemcy poprawiły relację deficytu budżetowego do PKB. Największy wzrost, biorąc za podstawę rok 2006, nastąpił w Irlandii, tj. o 16,3 pkt proc., oraz w Hiszpanii – o 11,8 pkt proc. 13 państw z 21 należących do OECD przekroczyło poziom deficytu budżetowego powyżej 3% PKB, a 6 krajów – powyżej 5% PKB. W 2006 roku poziom deficytu powyżej

3% PKB przekraczało 6 krajów, a powyżej 5% PKB – 2 kraje. Zarówno więc poziom deficytu budżetowego, jak i długu publicznego świadczą o złej sytuacji finansów publicznych w wielu krajach Unii Europejskiej.

W celu zobrazowania relacji między sobą badanych mierników fiskalnych na rysunku 3 przedstawiono zmiany wielkości klina podatkowego, deficytu budżetowego i długu publicznego, porównując rok 2011 z rokiem 2010.

Rysunek 3. Zmiany wielkości klina podatkowego, deficytu budżetowego i długu publicznego w wybranych krajach UE w latach 2010–2011

Źródło: Opracowanie własne.

Dokonując analizy danych zawartych na wykresie, można zauważyć, że spośród analizowanych krajów UE w latach 2010–2011 wielkość klina podatkowego uległa obniżeniu tylko w 2 krajach, tj. w Holandii i Wielkiej Brytanii. Biorąc pod uwagę kryterium deficytu budżetowego, wszystkie kraje oprócz Słowenii obniżyły poziom deficytu budżetowego, a 5 krajów obniżyło poziom długu publicznego. W związku z problemem nadmiernego zadłużenia i deficytu budżetowego państwa UE były zobligowane do kroków mających na celu poprawę podstawowych mierników fiskalnych,

częstokroć kosztem społecznym przez wzrost obciążeń fiskalnych lub redukcję wydatków publicznych, co można było zaobserwować m.in. przez podwyżkę płacowego klina podatkowego.

Reasumując, obciążenia kosztów pracy mają zasadnicze znaczenie dla przepływów pieniężnych występujących w gospodarce narodowej, tj. finansów państwa, finansów przedsiębiorstw i finansów gospodarstw domowych. W sferze finansów państwa wpływają na wielkość uzyskiwanych dochodów publicznych, w sferze finansów przedsiębiorstw kształtują koszty ich funkcjonowania, a w sferze finansów gospodarstw domowych determinują wielkość otrzymywanego dochodu do dyspozycji. Należy pamiętać, że określone decyzje w zakresie struktury i wysokości płacowego klina podatkowego mogą mieć wpływ na rozmiar szarej strefy na rynku pracy czy poziom bezrobocia. Analogicznie do krzywej Laffera w pełni wyobrażalne może być także to, że wyższe stopy podatkowe dają niższe dochody podatkowe [Burda, Wypłosz, 1995, s. 401], a więc nie każdy wzrost obciążeń fiskalnych może w horyzoncie długofalowym przynieść wzrost wpływów budżetowych.

Zakończenie

Kraje Unii Europejskiej ze względu na problemy fiskalne nie decydują się na obniżenie kosztów pracy, a wręcz przeciwnie, szukają dodatkowych źródeł dochodów budżetowych. Z przeprowadzonych analiz wynika, że w dobie kryzysu finansów publicznych większość krajów decyduje się na zwiększenie obciążeń fiskalnych, w tym także obciążeń kosztów pracy. W konsekwencji jednak takie działanie prowadzi do wzrostu poziomu kosztów pracy, a w konsekwencji – do wzrostu poziomu bezrobocia i wolniejszego rozwoju gospodarczego. Należy jednak pamiętać, iż przy analizie zmian płacowego klina podatkowego należy mieć na uwadze kondycję finansową państwa. Zbyt duża redukcja obciążeń fiskalnych w czasie dobrej koniunktury gospodarczej może doprowadzić do problemów finansowych w dobie kryzysu finansów publicznych. Postawiona hipoteza badawcza zakładająca, że kryzys finansów publicznych powoduje działania większości krajów Unii Europejskiej zmierzające do zwiększenia obciążeń kosztów pracy w celu redukcji poziomu deficytu budżetowego, została zweryfikowana pozytywnie.

Literatura

1. Burda M., Wypłosz C. (1995), *Makroekonomia*, PWE, Warszawa.
2. Country submissions (2012); OECD Economic Outlook 91.
3. Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, dostęp dnia 2.02.2012.

4. Explanatory notes to the OECD databases (2012), OECD Taxing Wages 2011, OECD.
5. Labour taxes and employment in the EU-8 (2005), World Bank EU-8 Quarterly Economic Report.
6. Owsiak S. (2006), *Finanse publiczne*, PWN, Warszawa.
7. Rosiński R. (2010), *Struktura płacowego klina podatkowego w wybranych krajach Unii Europejskiej*, Zeszyty Naukowe nr 141, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
8. Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz. U. z 2008 r., Nr 171, poz. 1056.
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm..
10. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.
11. Ustawa z dnia 29 grudnia 1993 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, Dz. U. z 1994 r. Nr 1, poz. 1 z późn. zm.
12. Ustawa z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, Dz. U. z 1997 r. Nr 28, poz. 153 z późn. zm.

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie zmian płacowego klina podatkowego w wybranych krajach Unii Europejskiej w obliczu kryzysu finansów publicznych, biorąc pod uwagę lata 2006–2011. Badania zostały wykonane na podstawie oficjalnych raportów OECD, Eurostatu oraz własnych obliczeń autora. Problemy związane z wysokim deficytem budżetowym oraz rosnącym długiem publicznym w wielu krajach spowodowały podjęcie niepopularnych społecznie decyzji dotyczących zwiększenia obciążeń publicznych zarówno podatkowych, jak i parapodatkowych. Analiza płacowego klina podatkowego w okresie kryzysu finansów publicznych w wybranych krajach Unii Europejskiej ukazała, że zmiany płacowego klina podatkowego polegały głównie na podwyższaniu jego poziomu.

Słowa kluczowe

klin podatkowy, kryzys finansów publicznych, koszty pracy, Unia Europejska

Changes in labor tax wedge in selected countries of the European Union in view of the crisis public finances (Summary)

The aim of this article is to present changes to labor tax wedge in selected countries of the European Union in view of the crisis public finances, taking into account the years 2006–2011. Research has been done according to the official reports, the OECD, Eurostat and author's calculations. Problems associated with high budget deficits and rising public debt in many countries resulted in a socially

unpopular to take decisions on increasing the tax and quasi tax burdens. Analysis of the labor tax wedge in the crisis of public finances in selected European Union countries has shown that changes in labor tax wedge has focused on increasing its level.

Keywords

tax wedge, the crisis of public finance, labor costs, European Union